

ΝΕΩΝ

17 ΜΑΡ. 1961

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Η Έκθεση Φρόσως Εύθυμιάδη

ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΔΟΣ ΜΑΣ Κ. ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΚΑΛΟ

Η Φρόσω Εύθυμιάδη-Μενεγάκη εκθέτει την γλυπτικήν εργασίαν της της τελευταίας πενταετίας στην αίθουσα «Δομή». Έχει τώρα εγκαταλείψει την τερακόττα και δουλεύει μόνο με μέταλλο, χαλκό, ορείχαλκο και σίδηρο. Παρ' όλη όμως την αλλαγή υλικού που υπαγορεύει την εξέλιξη της πλαστικής της αντίληψης προς άλλες κατευθύνσεις και νέες μορφές, δεν διασπά την συνέχεια, που την δίνει με την προηγούμενη πειραπό την παρατήρησιν της φύσεως. Στις νατουραλιστικές μορφές των πρώτων της έργων μία ελευθερία στην σύλληψιν της ζωντανής χαρακτηριστικής κινήσεως, περιέκλειε την τρυφερότητα που ένοιωθε γι' αυτές. Αργότερα η προσπάθεια της ακριβώς να αποδίδη τον χαρακτήρα της μορφής και της κινήσεως των ζώων, των πουλιών, των ανθρώπων, που πάντα την απασχολούσαν, την ώδηγησε στο στυλιζόρισμά τους. Άλλοτε με χάρι, άλλοτε με χιούμορ, πάντα με μίαν ώριμότητα, κατώρθωσε να κινή από τις ζωντανές μορφές, πλαστικούς τύπους, που αρχικά της υπαγόρευε ο διακοσμητικός προσανατολισμός της (άνθρωποι, αγγεία, σειρά κοκάρων). Στην σχηματοποίησιν αυτήν, όπως το βλέπομε καθαρά και σήμερα σε όλα έργα της διατηρούν ακόμη την ανόμιαν αυτής της περιόδου, δεν ξεφυγε ριζικά από την αντίληψιν του κυκλικού χώρου, μέσα στον οποίον μπορεί να αναπτυχθή το ζωντανό, ίδιωμαίο μέσα στη φύσιν, σώμα. Για ένα διάστημα θέσια δουλεύει την μορφή υποτάσσοντάς την σε επίπεδα με ευθείας και γωνιώδη σχήματα. Έν τούτοις, άλλοτε το σκάσιμο μίας κοιλότητας μέσα στο σώμα τους (θοσκοί), διατηρεί την αίσθησιν ενός κυκλικού υπάρχοντος χώρου, που περιέχεται εδώ στο εσωτερικό της σχηματοποιημένης επιφάνειας, άλλοτε η διασταύρωσις των επιπέδων προς κατευθύνσεις ακτινωτές (κουκουβάγιες), ή η τοποθέτησις των μορφών σε κύκλο (ελληνικός χορός), αποκοβιστούν στην εγγράφη της συνθέσεως τα όρια του κύκλου.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να προσέξωμε μίαν ακόμη σχετική λύσιν που της υπαγορεύει το υλικό της. Ένώ τα σχήματα των επιπέδων της εξακολουθούν να υποτάσσονται ουσιαστικά σε γεωμετρικά γωνιώδη σχήματα, οι όψεις που παράσθενται, λυγίζουν σε καμπύλες, που με τα διαφορετικά ανοιχμάτα τους και τις διασταυρώσεις τους, δημιουργούν μίαν αδηλή κίνησιν, που ζωντανεύει την επιφάνεια του επιπέδου (φερωτός άρχοντας). Παράλληλα όμως στην ίδια την σχηματοποίησιν των μορφών της θα άσχησιν να βασίζεται στην καμπύλη πάλι και την βαθμιαία κατάρρησιν της ευθείας (Chine ionn, Αίγαγρος).

Ένα παλαιότερο έργο της με φανερή καταγωγή από τις τερακόττες της (Η γυναικα του Λώτ) αποτελεί, νομίζω, τον πρόλογο γιά την τελευταία εξέλιξιν της. Έδώ η ελικοειδής ανέλιξις της καμπύλης, δίνει, με την ίδια την κίνησιν της, και την φόρμα. Είναι το ένα από τα δύο μοναδικά έργα της σε γύψο, που εκθέτει. Στην αντίληψιν αυτή, με μεγαλύτερη ελευθερία όμως, είναι δουλεμένο σε σφυρήλατο σίδηρο και ό άρωπος «Αέτος Νο 1». Από δώ και πέρα η δουλειά της με όψεις μπρούτζου την άδηνει στο άδειασμα των γεμάτων επιφανειών. Τώρα η φόρμα συντίθεται από ελικοειδείς σε συνεχείς καμπύλες, που η ελικοειδής τους ανώψωσις και τα διάσφρα ανοιγμάτα τους από ένα κοινό κέντρο, αποδίδουν τόσο τις έντάσεις του όγκου, όσο και την κίνησιν, την άδηλή της αναπτύξεως της φόρμας, και την έκδηλη της χαρακτηριστικής στάσεως, συγχρόνως. Τον δρόμο από τον νατουραλισμό προς το στυλιζόρισμα, τον συνεχίζει τώρα η άφοίρησις κάθε μορ-

φικού στοιχείου ή παραστατικής ύπο μνήσεως. Έντούτοις στην κίνησιν και τί γενικό σχήμα της φιγούρας διατηρείται σαφώς ο χαρακτήρας και η φύξις της μορφής που κάθε φορά αποτελεί το θέμα της (Νίκη, Νύμφη, Νεράιδα). Όπως χαρακτηριστικά το δείχνουν τα θέματα αυτά ακριβώς, που επανέρχονται άλλωστε σε όλα τα στάδια της δουλειάς της) υπάρχει πάντα στην Φ. Εύθυμιάδη, η ανάγκη να δοθή η μορφή μέσα στον στιγμιαίο της στροβίλο, στο πέραςμά της. Τώρα με το έλαφρομα του υλικού, με το άνοιγμα της επιφάνειας, με την ανώψωσιν της κινήσεως που σχηματίζει και την ανώψωσιν την εδωκτικώς πούμμε της φόρμας, το βάθος αποβάλλεται και μπορεί να πραγματοποιηθή έτσι — όχι μόνον θεματικά — αλλά στην ίδια την φύσιν της αντίληψεως και της εκτελέσεως τον χορευτικό ρυθμό που επιδιώκει. Η χάρις της παραδόσεως της τερακόττας που την προσείλκυσε στην γλυπτική, από την ίδια αίσθησιν ρυθμού πηγάζει. Έτσι και σ' αυτό το σημείο η ένότητα και η συνέπεια που διακρίνουν το έργο της Φ. Εύθυμιάδη, της εξασημαλίωσιν και την συνέπεια επίσης με τον έαυτό της, σε μίαν έκφρασιν άπλετωθερωμένη και εύρύτερον διαστάσεων τώρα.

ΓΚΑΛΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ : Μία ομάδα νέων και έρασιτεχνών ως επί το πλείστον ζωγράφων εκθέτει πάλι. Διακρίνουν το «Νησιώτικο» του κ. Π. Κορναλιού γιά το άπλοικό ύφος του, την χρωματική ήλικεινεία του, και την κατονομή των χρωματικών επιπέδων, που τελικά επιτυγχάνει. Στενρότερος άρετής εμφανίζεται ο Α. Μαυρίδης στην «Καρέκλα» και το «Πορτραίτο Β. Κ.» που έχει άλλωστε εκτός από μιά σωστή χρωματική αίσθησιν, και πιά γερό σχεσιαστικό χρίσισμα. Άνισος ο Α. Γαλιός. Ένα εμφανίζει μερικά καλά σχέδια πέσει σε μιά σκοτεινή συμβολιστική φιλολογία στις συνθέσεις του. Η προσπάθεια της Α. Κοντογιώργη με την ανάμειξις της φόρμας στα χρωματικά της επίπεδα είναι εύσυνειδητή και ξεκινά από σωστή αντίληψιν. Έντούτοις δεν μπορεί να ξεπεράσθην την σκληρότητα ενός άμοβό χράματος και ενός άκομπτου άμοβου σχεδίου. Από τα κεραμικά έργα του Φ. Παπουγέρη διακρίνουν τον «Πάνος» και την «Ζωνθείσι» γιά την ένότητα και την διακριτικότητα της χρωματικής τους άρμονίας. Στην «Ανάγλυψη συνθέσι» του νομίζω ότι άποτιά προσωπικότερο ύφος.

ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ : Στην επάνω αίθουσα εκθέτει η Ρ. Τζιγάνη που εμφανίζεται γιά πρώτη φορά σε άτομική έκθεσιν. Όπως και πολλοί άλλοι τελευταίως εμφανιζόμενοι μεσι εκθέτες διατίθεται στην έπιτασιν και την πύκνωσιν ενός χρωματικού πλούτου, με σκοτεινούς τόνους, άπότομες λάμψεις, γρήγορες πιελιές. Μέσα σ' αυτόν τον πληθωρισμό όχι μόνον η φόρμα αλλά και η άρβρωσις της συνθέσεως ζωντανά. Γι' αυτό τα καλύτερα της έργα είναι, εκείνα όπου διατηρώντας φανερά την εικόνα κάποιου αντικειμένου, διατηρεί επίσης άναγκαστικά κάποιο σταθερό σχήμα και κάποιον όργανισμό και άφήνει έτσι να φωνή ότι έχει τις προϋποθέσεις γιά μίαν εξέλιξη ουσιαστικότερη της δουλειάς της.

Στην κάτω αίθουσα εκθέτει ο Γ. Πεταλούδης άκουαρέλλες και λάδια. Με άσιν την πρισματική άνάλυσιν του φωτός, και μέσω αυτής, την έπιδιώκει της συνθετικής, κατανομής του πίνακος, καταβάσει να διατηρή την αίσθησιν μιάς διαύγειας στην άτμόσφαιρα των έργων του. Ευχάιστα άποτελέσματα πού δύν προσπερνούν όμως παραχωρημένα σταδια άναζητήσεων, και δεν εφάνουν σε μιά προώθησιν των προβλημάτων, ή της αίσθησεως του.

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ